مەرجی رۆشنیی بۆ کاریگەربوونی کاریکاتێر.. هێندرێن خۆشناو

ئایا کاریکاتێر دەبێت رۆشن بێت یان پێشراو و نادیار بێت، ئەم پرسیارە زۆر سەرسوڕمانی و سەرگەردانی دەورووژێنێت، ئەگەر کاریکاتێر ئاراستەی فراوانترین بەشی خوێنەران دەکرێت، دەبێت رۆشن و تێگەیشتوو بێت لەلای هەمووانەوە، بەڵام لەم حاڵەتەدا توانای وروژاندنی هزر و بیری خوێنەری نابێت، کە هەموو شتێکی بە ئامادەکراوی لەسەر قاپێك پێشکەش کرابێت، هیچ ماوەی بۆ ئامانج هەڵێنجان و گەڕاندا ناهێڵێتەوە، کە بەشێك لە خوێنەران وا دەڵێن، لەمەشدا زۆرجار لەسەر حەقن، و هەندێك جاریش حەق لایەنگیریان نابێت.

بە بیروڕای ئێمە رۆشنی و نادیاریی لە کاریکاتێردا بە زۆرشتی تر بەستراوەتەوە، بۆ نمونە لە کاریکاتێری گاڵتە و قۆشمەدا دەبێت کاریکاتێر بە شێوەیەکی گشتی رۆشن و تێگەیشتوو بێت لەلای خەڵکەوە، تا ببێتە هۆی پێکەنین، چونکە ئەگەر کاریکاتێرەکە رۆشن نەبێت، ئەوا خوێنەر پێناکەنێت، بەمەش کاریکاتێر ئامانجی خۆی بەدەست ناهێنێت، بەڵام لە هەندێك حاڵەتدا لەوانەیە نادیاریی و شاراوەیی ببنە هۆی پێکەنین، بە گوێرەی ئەو پارادۆکسەی کە هونەرمەندەکە هەڵیبژاردووە، لەوانەیە رێگا بۆ پێکەنین بەهۆی پێشکەشکردنی شتێکی ناپێکەنیناوی بێت لەسەرەتادا، هەڵبەتە خوێنەر تووشی هەژان دەبێت لەسەرەتادا کە دەبینێت ئەو کاریکاتێرە پێکەنیناوی نیە، زۆرجاریش بەدوای هۆیەکەدا دەگەڕێت، هەتا لە دواییدا پارادۆکسە ناڕۆشنەکێ دەبینێتەوە، کە لەسەرەتادا دیارنەبوو، ئەوکاتیش زۆر پێدەکەنێت، هەروەك چۆن کاریکاتێرەکە رۆشن بێت، یان هەروەك ئەوە وابێت کە هونەرمەندەکە تیرێکی ئاماژەپێکراوی لەسەر پارادۆکسەکە دانابێت، بەڵام دەبێت ئەو پارادۆکسە بە کەڵەکەیەك پووشکە دانەپۆشرابێت، هەتا خوێنەر چەند کاتژمێرێك بەدوایدا بگەرێت، کە زۆرجاریش خوێنەر واناکات، تەنیا ئەگەر بابەتەکە بە گرەوکردن دابنێت، و بڕیاری گەڕان و راڤەکردنی بۆ کۆتایی بدات، چونکە کاریکاتێری گاڵتە و قۆشمە واباوە کە بۆ مەبەستەکانی کات بەسەربردن و خۆشخوانی بڵاوبکرێتەوە، زۆرجاریش لەو لاپەڕانەدا بڵادەکرێتەوە کە بۆ ئەو مەبەستانە تەرخانکراون، بۆیە ئەو خوێنەرەی کە بەدوای کات بەسەربردندا دەگەڕێت، خۆی ماندووناکات بە گەڕان بە دوای پارادۆکسەکاندا، بۆیە رووی وەردەگێڕێتە بابەتەکانی تر، بۆ ئەوەی

خۆشی دەست بکەوێت، بەمەش نقومبوون لە شاراوەییدا کاریکاتێری بێبەشکرد لە گەیشتن بە ئامانجەکەی.

بۆیە دەتوانین بڵێین کە دەبێت کاریکاتێری قۆشمە رۆشن بێت بە شێوەیەك کە ببێتە هۆی پێکەنین، بەڵام ئەگەر رۆشنی ئەو کردارە تێکبدات، ئەوا دەبێت کاریکاتێر بە شێوەیەك شاراوە بێت کە ببێتە هۆی پێکەنین، بەڵام لە کاریکاتێری پۆرترێتدا نەبوونی بیرێکە تێیدا وادەکات کە کرداری رۆشنی زۆر گرنگ نەبێت، چونکە شتێك نیە پێویست بە رۆشنی بکات، تەنیا ئەگەر کاریکاتێرەکە هانا بۆ سیمبول زێدەکردنە ئاماژەییەکان ببات، هەروەك لە نمونەکانی هەرمێکەی (دۆمیێ) و (شارل فیلیپۆن) و هونەرمەندە فەرەنساییەکانی دیکەدا، کە تێیاندا وێنای پاشای فەرەنسا (لویس فیلیپ)یان کردبوو، لە حاڵەتی بەکارهێنانی سیمبول و ئاماژە، دەبێت رەگەزی پەیوەند لە نێوان ئاماژە و ئاماژەپێدراودا رۆشن بێت، کە خوێنەر بتوانێت لە مەبەستی ئاماژەکەدا بگات، لەم حاڵەتەشدا کاریکاتێری پۆرترێت دەگۆڕێت بۆ کاریکاتێری سیاسی یان کۆمەڵایەتی، بە گوێرەی ئەو ناوەڕۆکەی کە بەهۆی زێدەکردنەی ئاماژەییەکاندا دروست دەبێت، بۆیە لەم حاڵەتەدا چاکتر وایە بە کاریکاتێری سیاسی یان کۆمەڵایەتی هەژمار بکرێت.

هەروەها لە کاریکاتێری کۆمەڵایەتیدا رۆشنی پەیوەندە بە پارادۆکسەوە، هەروەك لە کاریکاتێری گاڵتە و قۆشمەدا، بەڵام لە کاریکاتێری کۆمەڵایەتیدا زۆرجار دیاردەی کۆمەڵایەتی یان رووداوانێکی کۆمەڵایەتی دیارکراو بەکاردێت، لەم حاڵەتەدا دەبێت ئەو بابەتە یان ئەو رووداوە رۆشن بێت بۆ خوێنەران، بۆ نمونە ئەگەر کاریکاتێرەکە باسی ئاڵوودەبوون بکات، دەبێت هونەرمەند ئەو توخم و رەگەزانە بخاتە نێو کاریکاتێرەکەوە کە ئاماژە بۆ ئەو دیاردەیە دەکەن، وەکو شوشە یان پەرداخی مەی، بۆ نمونە گوتەیەك هەیە سەبارەت بە مەی خواردنەوە دەڵێت: مەیخۆر لە کاتی خواردنەوەدا بەسێ قۆناغ تێپەڕ دەبێت، لە قۆناغی یەکەمدا وەکو بولبول دەچریکێنێت، و لە قۆناغی دووەمیشدا وەکو شێر رادەپەڕێت، لە قۆناغی سێیەمیشدا بەدەمدا دەکەوێت بەسەر زەویدا وەکو بەراز، ئەگەر کاریکاتێریستیش بیەوێت ئەم سێ قۆناغە وێنابکات، وێناکردنی ئەم سێ قۆناغە بەس نیە، بەبێ زیادکردنی ئەو رەگەزانە کە ماناکە رۆشن دەکەنەوە، بۆیە پێویستە خوێنەر بزانێت بۆ ئەو مەیخۆرە لە بولبولەوە بووە شێر و بۆ وەکو بەراز بەدەمداکەوت، ئەگەر خوێنەر شوشەی مەی نەبینێت، یان هەر ئاماژەیەکی دیکە بۆ مەی خواردنەوە،

بیرۆکەکەی رۆشن نابێت، کەوابێت نازانێت رووداوەکە چیه.